

Mogelijkheden voor pensioenfondsen.

Wat kunnen pensioenfondsen bijdragen aan de energietransitie? Waarin investeren?

Door: Johan Barnard

07-09-2023

Duurzaamheid

Bij de rol van pensioenfondsen in de energietransitie lijkt de meeste publieke aandacht uit te gaan naar wat ze niet moeten doen: beleggen in fossiele industrie. Een negatieve discussie, los van het feit dat grote pensioenfondsen als ABP er al mee zijn opgehouden. De vraag is eigenlijk: waar moeten ze wel in investeren? In de essaybundel 'De nieuwe polder' verkent Johan Barnard de mogelijkheden.

(Foto: Mark Kohn)

In het recente rapport 'Energie door perspectief: rechtvaardig, robuust en duurzaam naar 2050' toont het Expertteam Energiesysteem 2050 dat de vereiste energietransitie in Nederland wel degelijk mogelijk is. Het team wijst terecht op het belang van adequate electriciteitsnetten om zo veel mogelijk energiebehoeftes te elektrificeren. Schiet de capaciteit tekort, dan lukt een tijdige transitie niet. Ook energiebesparing speelt volgens de experts een belangrijke rol: energie die je niet nodig hebt, hoef je niet op te wekken en niet te transporteren. Het isoleren van de grote woningvoorraad van woningbouwcorporaties is een mooi voorbeeld. En met warmtenetten kunnen hele woonwijken van het gas. Geen makkelijke keuzes, maar het kan allemaal wel. En daar ligt een mooie rol voor pensioenfondsen.

Behoeftes pensioenfondsen

Het primaire doel van pensioenfondsen is pensioenen aan hun deelnemers betalen. Een ideale belegging levert een stabiel, voorspelbaar rendement op dat voldoende hoog is over dezelfde termijn als de verplichtingen. Om goede pensioenen te kunnen blijven uitbetalen, moet voor de lange termijn over de gehele investeringen tenminste de inflatie worden bijgehouden, het liefst iets meer. Ook moeten beleggingen hanteerbaar en begrijpelijk zijn om hoge beheerskosten te voorkomen. Tot slot willen alle grote Nederlandse pensioenfondsen zo veel mogelijk duurzaam beleggen. Wie over enkele decennia met pensioen gaat, heeft immers ook een leefbare wereld nodig om van dat pensioen te kunnen genieten. Investerings in de energietransitie en energie-infrastructuur kunnen hiervoor interessant zijn.

Energienetwerken

Allereerst zouden pensioenfondsen kunnen investeren in elektriciteitsnetwerken. Op dit moment is er op verschillende plaatsen een tekort aan netwerkcapaciteit, wat een belemmering vormt voor een tijdige energietransitie. Verschillende factoren spelen hierbij een rol, zoals langdurige uitbreidingsprojecten, onder andere vanwege vergunningsprocedures, en een tekort aan gekwalificeerd personeel. Ook meer eigen vermogen is zeer welkom, en daar ligt de rol voor pensioenfondsen. Grote investeringen nu, met een gestage en zeer langdurige opbrengst, van bedrijven met een monopoliepositie en een zeer centrale plek in de energietransitie, zouden in beleggingsstrategieën van pensioenfondsen kunnen passen.

Woningcorporaties

Ook het verstrekken van leningen aan woningscorporaties om hun woningen te isoleren en verduurzamen kan voor pensioenfondsen een manier zijn om bij te dragen aan de energietransitie. Door te strenge voorwaarden van de overheid zijn dergelijke investeringen op dit moment echter vaak niet rendabel. In ruil voor het schrappen van de verhuurdersheffing zijn een aantal bindende prestatieafspraken opgesteld. Meer woningen bouwen en de bestaande woningvoorraad verduurzamen zijn de belangrijkste doelen. Helaas heeft de politiek de huren gemaximeerd en zelfs verlaagd voor de laagste inkomens. Dit betekent dat de inkomsten stijgen door de afschaffing van de verhuurdersheffing, maar tegelijkertijd dalen door het maximeren en verlagen van huren. Eigenlijk neemt dit een fors deel van de ruimte die de woningbouwcorporaties kregen om uit te breiden en te verduurzamen alweer weg. Door deze en andere beleidsmaatregelen wordt het voor pensioenfondsen ook minder aantrekkelijk om in de verduurzaming van de woningvoorraad van woningcorporaties te investeren.

Warmtenetten

Ten slotte kunnen pensioenfondsen investeren in warmtenetten. Immers moet niet alleen de woningvoorraad van woningbouwcorporaties worden verduurzaamd, maar uiteindelijk zo veel mogelijk woningen. Huizen verwarmen en koken doet Nederland grootschalig op aardgas, waarvoor na de vondst en de exploitatie van het aardgas in Groningen heel grote investeringen zijn gedaan. Maar nu willen we Nederland van het gas afhaken. Deels kunnen we vooruitgang boeken met zonnepanelen en warmtepompen. Deze ontwikkeling is allang in gang gezet. Maar zeker in stedelijke gebieden is het nóg aantrekkelijker om te kijken naar collectieve oplossingen met warmtenetten, waarbij een beschikbare warmtebron uit bijvoorbeeld de industrie veel huizen van energie voorziet. Pensioenfondsen en pensioenuitvoeringsorganisaties zien in deze warmtebedrijven en warmtenetten potentieel interessante beleggingsobjecten.

Johan Barnard is head international public affairs bij APG (Algemene Pensioengroep NV).

Bestelinformatie: <https://walburgpers.nl/nl/book/9789464562187/de-nieuwe-polder>